

Sygn. akt I KZ 47/22

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziół

w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarza M. O.
po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 14 lipca 2022 r.
zażalenia złożonego przez adwokata M. M. – pełnomocnika pokrzywdzonej M. X.
na zarządzenie Przewodniczącego Naczelnego Sądu Lekarskiego
z dnia 22 marca 2022 r., sygn. akt NSL Rep. [...]
o odmowie przyjęcia kasacji pełnomocnika pokrzywdzonej od postanowienia
Naczelnego Sądu Lekarskiego z dnia 16 września 2021 r., sygn. akt NSL Rep. [...],
utrzymującego w mocy postanowienie Okręgowego Sądu Lekarskiego w G. z dnia
17 maja 2021 r., sygn. akt OSL – [...]

p o s t a n o w i ł:

zaskarżone zarządzenie utrzymać w mocy

UZASADNIENIE

Okręgowy Sąd Lekarski w G. postanowieniem z dnia 17 maja 2021 r., sygn. akt OSL – [...], wydanym w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarza M. O., podjął zawieszone postępowanie (pkt 1), a następnie je umorzył z uwagi na przedawnienie karalności zarzucanego czynu (rozstrzygnięcie z pkt 2). Po rozpoznaniu zażalenia złożonego na to postanowienie przez pokrzywdzoną M. X., Naczelny Sąd Lekarski postanowieniem z dnia 16 września 2021 r., sygn. akt NSL Rep. [...], zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy.

Adwokat M. M. – pełnomocnik pokrzywdzonej M. X., złożył kasację od tego postanowienia.

Przewodniczący Naczelnego Sądu Lekarskiego zarządzeniem z dnia 22 marca 2022 r., sygn. akt NSL Rep. 9[...], odmówił przyjęcia tej kasacji.

W zażaleniu złożonym na to zarządzenie pełnomocnik pokrzywdzonej M. X. **zarzucił** obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zaskarżonego zarządzenia, to jest art. 95 ust 1 w zw. z art. 112 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k., przez przyjęcie, że od postanowienia Naczelnego Sądu Lekarskiego z dnia 16 września 2021 r., kasacja nie przysługuje, podczas gdy to postanowienie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarza.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zarówno ustawa z dnia 2 grudnia 1921 r. o ustroju i zakresie działania izb lekarskich, Dz.U. z 1921 r., Nr 105, poz. 763, jak i ustawa z dnia 15 marca 1934 r. o izbach lekarskich, Dz.U. z 1934 r., Nr 31, poz. 275, przewidywały odpowiedzialność dyscyplinarną lekarzy. Rozstrzygały o niej w pierwszej instancji sądy dyscyplinarne okręgowych izb lekarskich, zaś w drugiej instancji sąd dyscyplinarny Naczelnej Rady Lekarskiej. Po likwidacji w 1950 r. lekarskiego samorządu zawodowego, lekarze i lekarze dentyści, w miejsce odpowiedzialności dyscyplinarnej, zostali objęci tzw. odpowiedzialnością zawodową (por. ustawa z dnia 18 lipca 1950 r. o odpowiedzialności zawodowej fachowych pracowników służby zdrowia, Dz.U. z 1950 r., Nr 36, poz. 332). Ustawą z dnia 17 maja 1989 r. o izbach lekarskich, Dz.U. z 1989 r., Nr 30, poz. 158, przywrócono samorząd zawodowy lekarzy i lekarzy dentyistów. Zgodnie z art. 53 aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, tekst jednolity Dz.U. z 22 lipca 2021 r., poz. 1342, lekarze i lekarze dentyści podlegają odpowiedzialności zawodowej za naruszenie zasad etyki lekarskiej oraz przepisów związanych z wykonywaniem zawodu lekarza. W doktrynie podnosi się, że odpowiedzialność zawodową, w przypadku członków samorządu zawodów medycznych, należy utożsamiać z odpowiedzialnością dyscyplinarną, a utrzymanie w 1989 r. terminu „zawodowa odpowiedzialność” odnośnie lekarzy i lekarzy dentyistów, wynikało z tradycji nazewnicznej, a nie było wynikiem przemyślanego zabiegu ustawodawczego (por. R. Giętkowski,

Odpowiedzialność dyscyplinarna w prawie polskim, Gdańsk 2013, s. 48 – 51). Odpowiedzialność dyscyplinarną można zdefiniować jako swoistą instytucję prawną dyscyplinowania i samokontroli wyodrębnionych organizacyjnie i prawnie grup społecznych ze względu na specyfikę realizowanych przez nie celów i warunki ich działania oraz wynikającą stąd potrzebę zróżnicowania wymagań w zakresie standardów zawodowych lub etycznych, jakie stawiane są uczestnikom danej grupy. W odróżnieniu od postępowania w przedmiocie odpowiedzialności karnej, w postępowaniu dyscyplinarnym nie istnieje wyraźny katalog przewinień dyscyplinarnych (por. W. Kozielewicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna i karna notariusza – wzajemne relacje, Rejent 2011 r., Nr 10(246), s. 82 – 102). W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego dominuje pogląd, że niekonstytucyjne są przepisy, które pozbawiają obywatela ochrony sądu w sprawach dyscyplinarnych. Wielokrotnie Trybunał Konstytucyjny podkreślał, że szczególny tryb postępowania, jakim jest postępowanie dyscyplinarne, nie może uzasadniać wyłączenia prawa do sądu (por. np. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 16 lutego 1999 r., sygn. akt SK 11/19, z dnia 10 maja 2000 r., sygn. akt SK 21/99). Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny zauważał, że z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP nie wynika standard „pełnej” kontroli orzeczeń organów dyscyplinarnych. Przez kontrolę „pełną” należy rozumieć kontrolę umożliwiającą weryfikację całości stanu faktycznego i prawnego (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 czerwca 2012 r., sygn. akt K 9/10). Prawo do sądu, wynikające z art. 45 ust 1 Konstytucji RP, ustawodawca zrealizował w przypadku czterech zawodów prawniczych (adwokaci, radcowie prawni, notariusze i komornicy sądowi) oraz lekarzy i lekarzy dentystów, farmaceutów, diagnostów laboratoryjnych, pielęgniarek, położnych, fizjoterapeutów, lekarzy weterynarii, jak też rzeczników patentowych, poprzez wprowadzenie instytucji kasacji w postępowaniach dyscyplinarnych członków tych korporacji zawodowych (por. W. Kozielewicz, Kasacja w sprawach dyscyplinarnych, w: I. Nowikowski (red.), Problemy stosowania prawa sądowego. Księga ofiarowana Profesorowi Edwardowi Skrętowiczowi, Lublin 2007, s. 336 – 346). Ubocznie przy tym trzeba zauważyć, że liczne regulacje z obszaru prawa dyscyplinarnego powierzają sądową kontrolę nad orzecznictwem dyscyplinarnym właściwym miejscowo sądom apelacyjnym, które rozstrzygają o odwołaniach

stosując przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o apelacji, inne ustawy przyznają ukaranemu dyscyplinarnie prawo złożenia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego, a także skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego (por. K. Dudka, M. Mościcka – Podstawka, Sądowa kontrola orzeczeń dyscyplinarnych w sprawach dotyczących służb mundurowych, w: P. Józwiak, W. Kozielewicz, K. Opaliński (red), Postępowania odwoławcze w sprawach dyscyplinarnych w służbach mundurowych, Piła 2016, s. 64 – 88).

Zgodnie z art. 95 ust.1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich od **prawomocnego orzeczenia** Naczelnego Sądu Lekarskiego, kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy (lekarzy dentyków), stronom, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia i Prezesowi Naczelnej Rady Lekarskiej **przysługuje kasacja** do Sądu Najwyższego w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia. Kasacja może być wniesiona z powodu uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa. Kasacja może być wniesiona również z powodu niewspółmierności kary (por. W. Kozielewicz, Standardy wykonywania zawodu lekarza w orzecznictwie Sądu Najwyższego jako sądu dyscyplinarnego, w: A Górski, E. Sarnacka, M. Grassmann (red), Standard wykonywania zawodów medycznych, Warszawa 2019, s. 95 – 107).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że analiza przepisów rozdziału 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich nakazuje przyjąć, że rozstrzygnięcia, dla których ta ustawa przewiduje formę orzeczeń, odpowiadają wydawanym w postępowaniu karnym wyrokom, zaś rozstrzygnięcia dla których ustawa o izbach lekarskich przewiduje formę postanowień, odpowiadają wydawanym w postępowaniu karnym postanowieniom (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2013 r., sygn. akt VI KZ 1/13, Legalis nr 597632). Zatem a contrario należy stwierdzić, że nie przysługuje kasacja od prawomocnego postanowienia wydanego przez Naczelny Sąd Lekarski (tak też A. Daniluk – Jarmoniuk, Odpowiedzialność zawodowa lekarza, Lublin 2018, s. 368 – 374, I. Wrześniewska - Wal, Odpowiedzialność lekarza w orzecznictwie sądów lekarskich, Warszawa 2020, s. 240 – 245). Identyczne Sąd Najwyższy w swoim

orzecznictwie przyjmuje, że niedopuszczalna jest kasacja od rozstrzygnięcia dyscyplinarnego nie będącego orzeczeniem w postępowaniach dyscyplinarnych na gruncie ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, jak i ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 marca 2005 r., sygn. akt SDI 3/05, R-OSNSD 2005, poz. 77, z dnia 28 lutego 2007 r., sygn. akt SDI 5/07, R-OSNSD 2007, poz. 100, z dnia 29 października 2009 r., sygn. akt SDI 17/09, R-OSNSD 2009, poz. 128). Należy też zauważyć, że na gruncie postępowania karnego kasacja przysługuje stronie jedynie od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego oraz od prawomocnego postanowienia sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego (por. art. 519 k.p.k.). Stronie w postępowaniu karnym nie przysługuje zaś prawo do złożenia kasacji od prawomocnego postanowienia sądu odwoławczego utrzymującego w mocy postanowienie sądu pierwszej instancji o umorzeniu postępowania z uwagi na przedawnienie karalności

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, prezentuje pogląd, że skoro z analizy treści Rozdziału 5. Odpowiedzialność zawodowa ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich wynika, iż ustawodawca rozróżnił orzeczenia, które stanowią odpowiednik wyroków (o których jest mowa w przepisach k.p.k.), oraz postanowienia, których nie można przecież tym samym utożsamiać ani zaliczać do orzeczeń w rozumieniu ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, a w przepisie art. 95 ust 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich przewidziano możliwość wniesienia kasacji wyłącznie od orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego, to nie jest dopuszczalne wniesienie kasacji od postanowienia Naczelnego Sądu Lekarskiego. Prawidłowo zatem Przewodniczący Naczelnego Sądu Lekarskiego, stosując odpowiednio unormowanie z art. 530 § 2 k.p.k. i art. 429 § 1 k.p.k., odmówił zarządzeniem z dnia 22 marca 2022 r. przyjęcia kasacji pełnomocnika pokrzywdzonej M. X., gdyż w realiach niniejszej sprawy jest ona niedopuszczalna z mocy ustawy (nie złożono jej od prawomocnego orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego).

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak na wstępie.

[as]